

I

ІДЕАЛ ПОЛІТИЧНИЙ – поняття політ. свідомості, яке відображає погляди суб'єкта політ. життя (особистості, певної спільноти, сусп-ва в цілому) на досконалий держ. та соц.-політ. устрій; довершений зразок діяльності політ. суб'єкта; визнаний образ політ. діяча, який відповідає суч. вимогам та уявленням сусп-ва; цінність, яка спонукає до продукт. політ. діяльності. **І. п.** поряд із політ. поглядами, настроями, почуттями фіксується у політ. свідомості і відбивається у політ. культурі суб'єкта політ. діяльності. Це поняття в політології, соціології традиційно розглядається як віддзеркалення тенденцій сусп. розвитку, як потужний фактор, що організовує та спрямовує людей на вирішення нагальних завдань. Проблема **І. п.** посідала значне місце у філос. концепціях усіх часів, починаючи з Античності. Зокрема Платон, Арістотель, Н. Макіавеллі, Еразм Роттердамський, Г. Гроцій, Б. Спіноза, Дж. Локк, Т. Гоббс, І. Кант, І. Фіхте, Г. В. Ф. Гегель, К. Ясперс, Г. Маркузе та ін. розглядали цю проблему крізь призму уявлення про держ. устрій. У різних ученнях про державу **І. п.** постає як центр. категорія, яка вказує орієнтири подальшого розвитку. Відповідно, їх можна поділити на дві групи: анархічні учення, що утверджують ідею свободи особистості за умов

відсутності держ. та будь-якої влади; і такі, що обстоюють чітку структурну орг-цію влади в д-ві. Осн. функції **І. п.**: прогностична, регулятивна, оцінювальна, інтегративна, соціалізуюча, діяльнісна. Відпрацюванням і формулюванням **І. п.** як довершеної моделі держ. і сусп. устрою займається наук. еліта та обмежене коло політ. аналітиків, які знаходяться при владі, обслуговують її. Науково обґрунтований **І. п.** допомагає якнайкраще осмислити проблеми дійсності, постає як результат аналізу існуючих суперечностей сусп.-політ. практики, проектує шляхи їх розв'язання або усунення. Його сутність та зміст залежать від реального політ. життя, політ. режиму, політ. системи, рівня культури політ. еліти, а також є відповіддю на запити щодо заг. норми, моделі політ. поведінки і відносин між людьми. Об'єктивну основу змісту **І. п.** складають конкретно-істор. інтереси населення д-ви. **І. п.** не існує в застиглій формі, він постійно видозмінюється, відбиваючи рівень розвитку політ. свідомості сусп-ва. Поява нового **І. п.** є ознакою підвищення спроможності сусп-ва утворювати нові смисли, приймати складні рішення, які забезпечують відтворення сусп-ва. Специфіка **І. п.** полягає у здатності інтегрувати сусп-во (запобігати його розпаду) на основі єдиної політ. програми спільної діяльності. Відсутність конкретного, у межах можливого, **І. п.** негативно позначається на процесі реформування сусп.-політ. життя, соціалізації людей, позбавляє їх образу ідеальної перспективи розвитку д-ви, породжує невпевненість щодо здійсненності перебудов сьогодення. (О. Стасевська)

Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

Харківська асоціація політологів

ПОЛІТОЛОГІЧНИЙ ЕНЦИКЛОПЕДИЧНИЙ СЛОВНИК

За редакцією професора *М. П. Требіна*

Харків
«Право»
2015

УДК 32(038)
ББК 66(0)я2
П50

*За планом науково-дослідних робіт
Міністерства освіти і науки України 2013–2015 рр.*

*Рекомендовано до видання вченою радою
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
(протокол № 6 від 20 лютого 2015 р.)*

Рецензенти:

В. М. Бебик – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри суспільно-політичних наук, глобалістики та соціальних комунікацій Університету «Україна», Голова Всеукраїнської асоціації політичних наук;

В. Д. Гончаренко – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри історії держави і права України та зарубіжних країн Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, заслужений діяч науки і техніки України, академік Національної академії правових наук України;

В. Ф. Смолянюк – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології та соціології Київського національного економічного університету імені В. Гетьмана

Політологічний енциклопедичний словник / уклад.: [Л. М. Герасіна, В. Л. По-
П50 грібна, І. О. Поліщук та ін.]; за ред. М. П. Требіна. – Х. : Право, 2015. – 816 с.

ISBN 978-966-458-848-2

Політологічний енциклопедичний словник охопив аналіз основних категорій політичної науки. Основний зміст словника розкриває сутність, поняття, цінності та значення політики, її ролі в житті особи та суспільства, нації і держави, у долі народів і людства загалом. Призначення Словника – сприяти формуванню нової політичної культури українського суспільства, що орієнтована на ідеї демократії, свободи і європейські цінності. У Словнику розглянуто понад 600 найважливіших понять політології.

Для науковців, політичних діячів, викладачів, аспірантів, студентів ВНЗ, а також усіх, хто цікавиться політикою та політичною наукою.

УДК 32(038)
ББК 66(0)я2

ISBN 978-966-458-848-2

© Герасіна Л. М., Погрібна В. Л., Полі-
щук І. О. та ін., укладання, 2015
© Видавництво «Право», 2015

Науково-довідкове видання

**Політологічний
енциклопедичний
словник**

За редакцією професора *М. П. Требіна*

Редактор *С. А. Пашинська*
Коректор *Н. Ю. Шестьора*
Комп'ютерна верстка *О. І. Сенько*

Підписано до друку з оригінал-макета 03.11.2015.
Формат 70×100 $\frac{1}{16}$. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум. друк. арк. 65,8. Обл.-вид. арк. 61,9. Вид. № 1271.
Тираж 500 прим.

Видавництво «Право» Національної академії правових наук України
та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
Україна, 61002, Харків, вул. Чернишевська, 80а
Тел./факс (057) 716-45-53
Сайт: www.pravo-izdat.com.ua
E-mail для авторів: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції — серія ДК № 4219 від 01.12.2011 р.

Виготовлено у друкарні ФОП Леонов
Тел. (057) 717-28-80